

بازدهمین کنگره ملی مهندسی مکانیک بیوسیستم و مکانیزاسیون ایران

طراحی و ساخت دیافراگم پیزوالکتریک برای اندازهگیری فشار

ارسطو مرادی! دکتر حکمت ربانی ^۲، دکتر صابر محمدی^۳،دکتر سجاد رسایی^۴ ^۱ کارشناس ارشد مکانیک بیوسیستم، دانشگاه رازی، کرمانشاه؛ hrabbani47@razi.ac.ir. ^۲دانشیار مهندسی مکانیک بیوسیستم، دانشگاه رازی، کرمانشاه ^۳دانشیار مهندسی مکانیک، دانشگاه رازی، کرمانشاه

چکیدہ

این مقاله با هدف تلفیق علوم مهندسی الکترونیک و کنترل با مکانیک بیوسیستم در جهت طراحی و ساخت فشار سنج پیزو الکتریک متناسب با علوم کشاورزی دقیق نگاشته شد. با توجه به اینکه سنسورهای فشار روزانه برای کنترل و مانیتورینگ هزاران کاربرد صنعتی استفاده میشوند، در سالهای اخیر سنسورها به صورت یک عنصر غیر قابل تفکیک سیستمهای مختلف صنعتی مورد استفاده قرار گرفته است. با پیشرفت سریع تکنیک اتوماسیون و کاربرد روز افزون این شاخه از تکنیک نیاز شدیدی به کاربرد سنسورهای مختلف که اطلاعات مربوط به عملیات تولید را درک و بر اساس این اطلاعات فرمانهای مقتضی صادر کنند، احساس میشوند در این مقاله ابتدا دیافراگم پیزوالکتریک برای اندازه گیری فشار طراحی و ساخته شد؛ سپس تحت آزمایش قرار گرفت و با قرار گرفتن قطعات پیزو تحت آرایش متفاوت بر روی یک صفحه فلزی و با بدست آوردن معادلات ریاضی و ارتعاشاتی ورق و پوسته و کالیبره کردن فشار با میزان جریان تولیدی کارایی آن بررسی گردید.

کلمات کلیدی: طراحی، ساخت، دیافراگم، پیزوالکتریک، فشار

Design and manufacture piezoelectric diaphragm for pressure measurement

Arastoo moradi, hekmat rabbani

Arastoo moradi, arastatalis62@yahoo.com

ABSTRACT

١

This paper was written with the aim of integrating electronic engineering science and control with bio-system mechanics in order to design and manufacture piezoelectric pressure gauge in accordance with agricultural sciences. Due to the fact that daily pressure sensors are used to control and monitor thousands of industrial applications, in recent years, sensors have been used as an indistinguishable element of various industrial systems. With the rapid advancement of the automation technique and the increasing use of this branch of the technique, it is felt that the use of different sensors that understands the information about production operations and the issuance of commands based on this information is felt. In this paper, a piezoelectric diaphragm was first designed and measured to measure the pressure, and then it was tested and by placing the piezo parts under different makeup on a metal plate by obtaining the mathematical and vibration equations of the sheet and the shell and calibrating Pressure with the flow rate produced by the piezoelectric material was investigated.

Keywords: designing, production, diaphragm, Piezoelectric, Pressure

یازدهمین کنگره ملی مهندسی مکانیک بیوسیستم و مکانیز اسیون ایران

۱– مقدمه

علاقه انسان به تحت اختیار در آوردن و تسلط بر پدیدهها باعث پیداش شاخه جدیدی از دانش به نام علم کنترل گردیده است. از طرفی اولـین قدم برای کنترل یک فرآیند شناخت و درک دینامیک و رفتارهای آن فرآیند میباشد (sabzPoshan, H., 1393).

مواد پیزوالکتریک^۱مواد هوشمندی هستند که متحمل فعل و انفعالات فیزیکی میشوند. بنابر تعریفی مواد هوشمند موادی هستند که تغییرات محیطی را دریافت کرده و با استفاده از بازخوردهای سیستم، این تغییرات را حذف یا تصحیح میکنند (Hoptman, P., 1992). از قرنها قبل بومیهای سبلان و هند متوجه خاصیت ویژه کریستالهای کهربا شدند. خاصیت پیزو الکتریک اولین بار در سال ۱۸۱۷ توسط کانیشناس فرانسوی رن جاست هوی^۲ گزارش شد. اولین اثبات آزمایشگاهی ارتباط موجود بین پدیدههای پیروالکتریک ماکروسکوپی و ساختار کریستالوگرافی در سال ۱۸۸۰میلادی توسط پیر کیوری^۳انتشار یافت؛ سپس کلوین نظریه آنها را بیشتر تکمیل کرد(Majidi, M., 1392). ر ولی بلافاصله برداران کیوری آن را با آزمایشات خود تایید کردند. این پدیده در سال ۱۸۸۱ توسط هانکل^۴پیزوالکتریسیته نام گرفت. در ۲۵ سال بعد یعنی تا سال ۱۹۱۰ میلادی کارهای بسیاری برای تبدیل این هسته به یک چهارچوب کامل صورت گرفت که در آن ۲۰ کلاس کریستالی طبیعی با خاصیت پیزوالکتریک و ۱۸ ضریب پیزوالکتریک به همراه رفتار دقیق ترمودینامیکی کریستالهای جامد تعریف گردید

اولین استفاده عملی از دستگاههای پیزوالکتریک، سونار بود که در جنگ جهانی اول توسعه پیدا کرد. در سال ۱۹۱۷ در فرانسه پائول لانگ وین⁶روی یک آشکارگر ماوراء صوت کار کردند. (Saito, Y., & Takao, H., & Tanil, T., 2004).

مبدلهای ماوراء صوت که امواج را به هوا میفرستند مدت زیادی وجود داشتند اما اولین استفاده تجاری در کنترلهای تلویزیون بود. امروزه این مبدلها بر روی انواع مختلف ماشینها به عنوان ردیاب کاربرد دارند و به راننده کمک میکنند تا فاصله عقب ماشین تا اجسامی که در سر راه آن قرار دارد را بفهمد (Minary, M., 2009 & Jolandan, Min-Feng Yu., 2009).

مواد پیزوالکتریک، آلیاژهای حافظهدار، مواد الکتروستریک، مواد تغییر شکل دهنده در اثر مغناطیس، مایع های با خواص الکترورئولوژی[؟] نمونههایی از مواد هوشمند متداول هستند (Vilani, S., 1393)

در این مقاله ابتدا دیافراگم پیزوالکتریک برای اندازه گیری فشار طراحی و ساخته شد؛ سپس تحت آزمایش قرار گرفت و با قرار دادن قطعات پیزو تحت آرایش متفاوت بر روی یک صفحه فلزی و با بدست آوردن معادلات ریاضی و ارتعاشاتی ورق و پوسته و کالیبره کردن فشار با میزان جریان تولیدی توسط مواد پیزو کارایی آن بررسی گردید. نتایج بدست آمده نشان داد که هر پیزو با قرار گرفتن در فشارها و آرایشهای مختلف رفتارهای متفاوتی از خو نشان میدهد که میتوان با تغییر آرایش قطعات پیزوالکتریک، بازدهی این قطعات در تولید الکتریسیته را بالا برد(1344)، مناوتی از خو نشان میدهد که میتوان با تغییر آرایش قطعات پیزوالکتریک، بازدهی این قطعات در تولید الکتریسیته را بالا برد(Moradi, A., 1394). هم چنین این تحقیق نشان میدهد که در یک قطعه پیزو نیروها چگونه و در چه ناحیهای بیشترین اثر ارتعاشی را دارند و این نیروها چگونه گسترده شدهاند. لذا این نتایج به ساخت مواد پیزوالکتریک با ساختار و آرایش متفاوتتر که بتواند بازدهی بهتری داشته باشد میانجامد.

۱-۱- تئوری ساختار ورقهای پیزوالکتریک

در میان تنوع مواد پیزوالکتریک، تقدم مواد زیرکونیم و تیتانیم (pzt) بیشترین تاثیر در پایداری پیزوالکتریک و زوج نیروهای الکترومکانیکال را دارا میباشد؛ که موجب پیدایش پر طرفدارترین سنسورهای فشار گردیده است. هر چند طبیعت شکننده و ترد (pzt) به عنوان یک مشکل برای ساختن ساختار دیافراگمی در مقایسه با دیگر مواد قایل انعطافتر پیزوالکتریک مانند پلیمرهای (pvdf) و لایه های نازک no میباشد؛ اخیرا ساختن ساختار دیافراگمی در مقایسه با دیگر مواد قایل انعطافتر پیزوالکتریک مانند پلیمرهای (pvdf) و لایه های نازک no میباشد؛ اخیرا ساختن ساختار دیافراگمی در مقایسه با دیگر مواد قایل انعطافتر پیزوالکتریک مانند پلیمرهای (pvdf) و لایه های نازک no میباشد؛ اخیرا گسترش ساخت ساختار دیافراگمی در مقایسه با دیگر مواد قایل انعطافتر پیزوالکتریک مانند پلیمرهای (pvdf) و لایه های نازک no میباشد؛ اخیرا میبرش ساخت ypt با لایههای ضخیمتر سرامیک در حدود چند دهم بیشتر با فرآیند نوارهای ریخته گری مورد توجه قرار گرفته است؛ که موجب میگردد پیزوالکتریکهای فشار سنج قابل انعطاف و محکمتری طراحی و ساخته شوند (Vilani, S., 1393). عمدهترین کاربرد پیزوالکتریکهای مشار سیالات میباشد (Majidi, M., 1392). در این حالت سنسورهای فشار عموما فشار گاز یا مایع را اندازه می گیرند. استفاده برای اندازه گیری فشار عموما فشار گاز یا مایع را اندازه می گیرند. استفاده برای اندازه گیری فشار سیالات میباشد (PZT). در این حالت سنسورهای فشار عموما فشار گاز یا مایع را اندازه می گیرند. ان و پیزوالکتریک از ارتباط خطی بین حالت میباشد (Majidi, M., 1392). در این حالت سنسورهای فشار عموما فشار گاز یا مایع را اندازه می گیرند. ان و پیزوالکتریک از ارتباط خطی بین حالت مکانیکی و الکتریکی در مواد بلورین و شفاف بدون تقارن مرکزی درک میشود. سرامیکهای PZT اگر به اندازه ۱٫۰ درصد از ابعادشان تغییر شکل دهند نیروی پیزوالکتریک قابل اندازه گیری تولید خرد. برعکس اگر میدان الکتریکی به آنها

Piezoelectric Ren joast hoy 3Peer quirie 4honkel 5Long veen 6Materials Electrostrictive Electrorheological Fluids

یازدهمین کنگره ملی مهندسی مکانیک بیوسیستم و مکانیزاسیون ایران

اعمال شود به اندازه ۰,۱ درصد از ابعادشان تغییر شکل خواهند داد (Kazumasa, H., 2004).

شكل ۱- ساختار پيزوالكتريک

رفتار مواد بیزو الکتریک بین میدان الکتریکی و کرنش در میدان های کوچک بصورت خطی میباشد. (تا ۱۰۰ ولت بر میلیمتر). در حالیکـه در میدانهای بزرگ دارای رفتاری غیر خطی هستند.

۲-۱- تئوری ورقهای دایرهای شکل

در کارهای عملی و صنعتی ورق با شکلهای هندسی مختلف مورد استفاده قرار می گیرند. از جمله ورقهای با کاربرد زیاد میتوان ورق دایرهای شکل را نام برد. (Deniamati, A., & Qarib, M.,1391 & Rudi, E.,1391).

در مواردی که شکل هندسی یا بارگذاری نسبت به یک محور متقارن است، سیستم محورهای قطبی نسبت به سیستم محورهای قائم مناسبتر و آسانتر میباشد. سیستم محورهای قطبی و محورهای قائم، شکل(۲) با روابط زیر بهم وابستهاند:

Figure 2. Diagram of cutting and analysis of circular sheet.

 $x = r \cos \theta$ $y = r \sin \theta$ $r^{2} = x^{2} + y^{2}$ $\theta = tg^{-1}\frac{y}{x}$ (f) $\theta = tg^{-1}\frac{y}{x}$ (f) (f)

$$\frac{\partial w}{\partial r}\cos\theta - \frac{1}{r}\frac{\partial w}{\partial \theta}\sin\theta$$

از رابطه الف، $\frac{\partial^2 W}{\partial w^2}$ برابر می شود با:

, ابطه (5)

$$\frac{\partial^2 w}{\sigma} = \cos\theta - \frac{\partial}{\partial t} \left(\frac{\partial w}{\partial t} \right) - \frac{1}{\sin t} \frac{\partial}{\partial t} \left(\frac{\partial w}{\partial t} \right)$$

http://biosystemcongress.basu.ac.ir

$$\begin{aligned} & \left(\frac{\partial^2 w}{\partial n^2} + \frac{1}{r} \frac{\partial}{\partial r} + \frac{1}{r^2} \frac{\partial^2}{\partial r^2} \right) \left(\frac{\partial^2 w}{\partial r^2} + \frac{1}{r} \frac{\partial w}{\partial r} + \frac{1}{r^2} \frac{\partial^2 w}{\partial r^2} + \frac{1}{r^2} \frac{\partial^2 w}{\partial r^2} + \frac{1}{r^2} \frac{\partial^2 w}{\partial r^2} + \frac{\partial^2 w}$$

یاز دھمین کنگر ہ ملی مھندسی مکانیک بيوسيستم و مكانيز اسيون ايران

رابطه بدست مي آيد(Deniamati, A., & Qarib, M.,1391 & Rudi, E.,1391).

۲– مواد و روشها

۲-۱- روش ساخت دستگاه

برای ساخت دستگاه ابتدا بدنه اصلی دستگاه ساخته شد؛ بدین ترتیب که ابتدا طبق اندازههای طراحی، ورقهای فولادی در کارگاه برش خورده و آماده گردیدند؛ قسمت زیرین دستگاه بصورت یک دایره محاط شده درون یک مربع در کف دستگاه ساخته شده است. این قسمت محل نصب صفحه حامل پیزوالکتریکها میباشد که صفحه گالوانیزه پس از نصب پیزوالکتریکها بر روی آن آببندی گردید. در این مقاله با توجه به اهمیت مختصر نویسی از آوردن جزئیات صرف نظر شد.

۳- آزمایش

بعد از ساخت دستگاه، برای تحلیل عملکرد سنسورها، دیافراگم تحت فشارهای عملی مختلفی قرار گرفت که از نیم متر تا ۳ متر متغیر بود. فشار دستگاه از رنج ١٠٢٩450 تا ١٢٩۴١٠١ پاسکال تغییر کرد و طبق آن مقادیر ولتاژ ثبت گردید که این افزایش فشار و به طبع آن افزایش ولتاژ بصورت خطی بود و با اختلاف بسیار کمی نسبت به مطالعات پیشین (howard ,c.r.,1998). در نمودارها نمایش داده شد. آزمایش نشان داد که عملکرد دستگاه در بالاترین فشار ممکن در این آزمایش و ارتفاع ۳ متر بود که فشار آن ۱۲۹۴۱۰۱ میباشد.

Figure 3. Piezoelectric diaphragm machine.

Figure 4. Van Mises stress diagram Piezoelectric diaphragm.

Figure 5. Strain diaphragm at the piezoelectric aperture center.

شکل ۵- دیافراگم کرنش در مرکز دیافراگم پیزوالکتریک

یازدهمین کنگره ملی مهندسی مکانیک بیوسیستم و مکانیز اسیون ایران

دیافراگم مورد آزمایش قرار گرفت. جابجایی دیافراگم بر حسب فرکانس در شکل(۶) نشان داده شده است. همانطور که مشاهده می شود بیشترین فرکانس دستگاه در بالاترین فشار وارده به دیافراگم ثبت شده است. که در این فرکانس دیافراگم بیشترین فشار و جابجایی را در حدود ۱/۴۳ میکرومتر و در فشار ۱۲۹۴۱۰ پاسکال دارا می باشد.

همانطور که در شکل (۷) نشان داده شده است سنسور در محدوده فشار رنج ۱۰۵*۱/۴۹ تا ۱/۲۹۴ پاسکال رفتار کاملا خطی دارد. همچنین حساسیت سنسورها از روی شیب نمودار مشخص میشود؛ که برای این سنسورها حساسیت ۱۱۶هرتز بر میلی بار میباشد.

Figure 6. Frequency diagram based on the pressure applied to the sensors.

شکل ۶- نمودار فرکانس بر حسب فشار وارده بر سنسورها

۱-۳- ثبت ولتاژ

بین عمق آب یعنی فشار تولید شده توسط آب در هر عمق با ولتاژ تولید شده توسط همان فشار رابطهای خطی میباشد. رابطه بین فشار-عمق آب و ولتاژ بدست آمده در این تحقیق در جدول (۱) نشان داده شده است. جدول ۱- رابطه بین فشار، عمق آب و ولتاژ در مطالعات قبلی

Table 1. The relationship between pressure, water depth and voltage in previous studies.

	~6		
	Voltage (V)	Height (m)	Row
	۴	۵, ۰	1
	A A A	١	۲
	١٢	۱,۵	٣
	18	٢	۴
(5)	۲.	۲,۵	۵
	74	٣	۶

همانطور که در نمودار شکل (۷) مشخص میباشد رابطه بین ارتفاع آب و ولتاژ تولیدی یک رابطه خطی میباشد. در این تحقیق نیز طبق نتایج بدست آمده از آزمایش دیافراگم در ارتفاعهای مختلف آب رابطه خطی مطالعات قبل با تقریب نزدیکی ثابت شد.

Figure 7. The relationship between the water height and the produced voltage.

شكل 7- رابطه بين ارتفاع آب و ولتاژ توليدي

http://biosystemcongress.basu.ac.ir

یاز دهمین کنگر ه ملی مهندسی مکانی

۲-۳- رابطه بین فشار و ولتاژ

Previous Volt (V)

شکل ۹- رابطه بین ارتفاع آب و ولتاژ

Height (h) - Current Volt

در این تحقیق با انجام آزمایشات متعدد رابطه بین ارتفاع آب، فشار و ولتاژ تولیدی بدست آمد که با تقریب بسیار نزدیکی با مطالعات قبلی یکسان میباشد. جدول(۳) راهه فشار و ولتاژ در این تحقیق را نشان میدهد.

Table 3. The relationship between water height, pressure and production voltage in this research.

Height of water (m)	Pressure (Pascal)	Voltage (V)
0.5 1	049450	۴
1 1	098430	٨
1.5	147870	۲۱
2 1	196552	19
2.5	245692	۲.
3	294110	74

۳-۳- المان بندی صفحه دیافراگم توسط نرم افزار

۲- المان بندی صفحه دیافرا دم نوسط نرم افرار در این تحقیق دیافراگم توسط اجزاء محدود المانبندی شد تا مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرد سپس تنش و کرنش هر المان بدقت بررسی و محاسبه گردید. شکل(۱۱) دیافراگم المان بندی شده را نمایش میدهد. در این شکل مکان نصب سمبورهای پیزوالکتریک به خوبی مشخص می-باشد.

۴–۳– تحلیل تنش دیافراگم در عمق ۰/۵ متری آب

با قرار گرفتن دیافراگم در عمق نیم متری فشار 1/049*10⁵ پاسکال بر المان پیزوالکتریکها وارد می شود؛ در تحلیل وان میزز دیافراگم نرم افزار، ماکزیمم تنش فشاری که به یک المان کوچک از پیزوالکتریک وارد میشود ۵۵۷۲۱/۸ نیوتن بر متر مربع میباشت

Figure 10. Tension in half a meter deep water.

شکل 10- تنش در عمق نیم متری آب

یاز دهمین کنگر ه ملی مهندسی مکانیک

ماکزیمہ بردار جابجایی

شکل 11- تنش وان میزز در عمق نیم متری آب

بیشترین جابجایی نقطهای بر روی دیافراگم مرکز سنسورهای پیزوالکتریک میباشد که بردار جابجایی با رنگ قرمز نشان داده شده است و ماکزیمم می باشد؛ این امر نشان میدهد که هر چه بیشتر از تکیه گاهها فاصله بگیریم میزان جابجایی افزایش می یابد و به طبع آن تولید جریان الکتریسیته نیز افزایش می بابد. بیشترین جابجایی که در عمق نیم متری آب ثبت گردید ۱/۱۶۰۰۳۱ میلیمتر بود.

Figure 12. Maximum displacement vector.

شکل 12- ماکزیمم بردار جابجایی

۶-۳- نمایش فشار اصلی وارده بر کل دیافراگم و نمایش المان محدود آن

هنگامی که یک جسم درون آب قرار می گیرد از تمام جوانب فشار یکسانی بر اجزاء آن وارد می شود و اگر توسط اجزاء محدود برای آن جسم تکیه گاهها و گرهها را مشحص کنیم در مراکز هر المان بیشترین تنش بوجود می آید. در شکل (13)حداکثر و حداقل این تنشها برای دیافراگم JA. Contractions مشخص شده است.

Figure 13. Main pressure on the entire surface of the diaphragm on the water.

شکل 13- فشار اصلی وارده بر کل سطح دیافراگم از طرف آب

یازدهمین کنگره ملی مهندسی مکانیک

بیوسیستم و مکانیز اسیون ایر ان

۷-۳- نمایش و محاسبه مقدار خطای المان بندی

۴- نتیجهگیری

ابزاری که در این تحقیق توسعه داده شد امکان تولید و ذخیره انرژی فشار آب را دارا است. این ابزار با استفاده از تنها یک مبدل پیزوالکتریک، امکان تأمین توان دایمی در حد ۲/۸ میلیوات را فراهم نمود. البته برای فراهم شدن این توان دایمی به صورت یک منبع تغذیه ۲۴ ولتی، نیاز به ارتفاع حدود ۳ متر آب به صورت اولیه بود .این ساختنی بیشتر یک آزمایش علمی است و سعی دارد انگیزه ساخت یک مولد برق و تولید برق با استفاده از پیزوالکتریسیته را در خوانندگان ایجاد کند. نتایج نشان داد با تغییر ابعاد و آرایش عضوهای حسگر و ابعاد دیافراگم میتوان به یک حسگر با کارلیی مناسب و کاربردی دست یافت. نتایج بدست آمده تنش و کرنش ناحیه مورد نظر که دیسکهای پیزوالکتریک بر روی آن نصب بود نشان داد که هرچه صمق دستگاه درون آب بیشتر شود به همان اندازه فشار و نیرو بیشتر و در نتیجه کرنش بیشتر بر این ناحیه اعمال میگردد در نتیجههای پیزوالکتریک ولتاژ بیشتری تولید میکنند و این ولتاژ بصورت خطی افزایش پیدا می کند.

مراجع

Book:

Deniamati, A., & Qarib, M., Rudi, E; (1391); "Piezoelectric and its Applications", Elias Publishing, Tehran(persian). sabzPoshan, H., (1393); "Principles and Components of Industrial Control", 12th edition, Publications of the University of Science and Technology. (persian).

Moradi, A., (1394); "Introduction to Sensors and Their Application", First Edition, Literature Publishing. (persian). Hoptman, P., 1992; "Principles and Application of Sensors", Translators: Navid Taghizadegan, Mehran Sabahi, Ladan Ejlali, Ashkina Publishing, Tabriz.

howard ,c.r.,(1998)." Guide to the measuremente of pressur and vacuum

Book Section:

Lippman, G,(1881). "Principe de la conservation de l'électricité" (in French). Annales de chimieet de physique24: 145.

Wang Fan, F.R., & Z.Q. Tian, Z.L., (2012), "Nano Energy", Vol. 1, 328-3.

Conference Proceeding:

Majidi, M., (1392); "Simulation of Pearson Barometer based on MEMS technology with software" matlab, 1st National Electrical and Computer Conference of Southern Iran, Khormooj, Islamic Azad University, Khormoj Minary, M., & Jolandan, H., & Min-Feng, Yu, (1997), "Nanotechnology" Branch. (persian).

Saito, Y., & Takao, H., & Tanil, T., (2004), "Dead-free piezoceramics"

Kazumasa, H.,(2004), "Lead-free piezoceramics".

Journal Article:

Vilani, S, 1393; "Simulation and experimental study of a piezoelectric micro-electromechanical barometer package based on petrochemical industry performance requirements", Journal of Mechanical Engineering, Modarres Volume 14 Issue 16, March 2015(persian).

